

N:o 9.

Af Herr J. Mankell, angående nedsättning, under vissa förutsättningar, af sockertullen.

Då jag nu för fjerde gången inom fyra år vågar ifrågasätta lindring i de förbrukningsskatter, som uppkomma genom finanstullarne å socker, kaffe och lysolja, anser jag mig böra börja med den förklaringen, att detta ingalunda sker i följd af en obehörig envishet eller ett ännu fördömligare trots mot Riksdagens flere gånger uttalade åsigt om dessa lindringars olämplighet, utan blott på grund af förutsättningar, hvilkas rättighet måhända skall erkännas äfven af dem, som eljest icke äro hugade för nämnda tullars sänkande, och i händelse af hvilkas utblifvande hela frågan förfaller.

För egen del har jag visserligen icke kunnat frånga min öfvertygelse, att under närvarande förhållanden ifrågavarande tullnedsättningar i alla händelser borde och kunde genomföras och att de tillika skulle utgöra ett verksamt medel till minskande af det orättvisa tryck, som genom allmänna förbrukningsartiklars allt för höga beskattning hvilat på de obemedlade klasserna.

Med »närvarande förhållanden» menar jag här å ena sidan, att så betydliga öfverskott årligen upplöpa på de för lågt beräknade statsinkomsterna, att skattelindringar deraf borde blifva en gifven följd, äfven som att dessa lindringar i främsta rummet borde ske på artiklarne kaffe och socker, för hvilka tullen höjdes, då statsbrist hotade, men hvilka nu i främsta rummet bidraga till öfverskottet — samt å

andra sidan att bifall näppeligen kan påräknas för andra, af mig såsom ännu angelägnare ansedda, lindringar, såsom t. ex. för upphäfvandet af de personliga skatterna eller för nedsättning af skyddstullar å sådane allmänna förbrukningsartiklar, som af de obemedlade svärligen kunna undvaras.

Men äfven de, som ej dela dessa åsikter, lära icke kunna förneka att, om tullar vid innevarande riksdag skulle åsättas lifsmedel och industritullarne höjas i den mån, som vid föregående riksdag föreslogs och var nära att genomföras, statsverkets redan förut betydliga öfverskott skulle ökas till en grad, som vore obehöflig, samt att derigenom nedsättning af andra statsverkets inkomster befogades.

Nämnda öfverskott på de beräknade inkomsterna hafva under senast förflutna åtta år gestaltat sig på följande sätt i kronor:

År.	Beräknadt öfverskott.	Verkligt öfverskott.
1879	— —	384,000.
1880	— —	2,789,000.
1881	— —	4,100,000.
1882	3,300,000.	5,254,000.
1883	5,200,000.	6,800,000.
1884	6,400,000.	8,153,000.
1885	7,418,000.	8,293,000.
1886	4,034,000.	?

Statsverkets vinst på de vid senast föregående riksdag ifrågasatta nya tullar eller tullförhöjningar beräknades olika till 5, 6 à 7 millioner. Allenast tullen å hvete, råg, korn och majs, jemte motsvarande tullar å mjöl uppskattades i Herr J. Johanssons reservation vid bevillningsutskottets betänkande N:o 1 till 5,360,000. Andra beräkningar, som ingalunda kunde anses för högt tilltagna, öfverensstämde med densamma.

Här kan således blifva fråga om öfverskott, uppgående till 10 à 12 millioner, måhända ännu mera, hvilket naturligtvis måste förefalla orimligt.

Måhända skall man invända, att statsinkomsterna under det föregående året något sjunkit, hvilket utvisas af det minskade öfverskottet, och att sådant äfven framdeles kan ske i ännu högre grad, hvarföre det kan vara godt att hafva de nya öfverskotten, för att i framtiden vara riktigt säker.

Men härpå må svaras, att statsinkomsterna i allmänhet nu beräknas så försigtigt och lågt, att någon egentlig våda för framtida statsbrist näppeligen kan tänkas uppstå. Ett obestriddigt faktum är

dessutom, att statsinkomsterna i sin helhet, om man äfven för en eller annan kortare period kan skönja ett stillastående eller en obetydlig sänkning, dock snabbt stiga, hvarpå jag bland annat såsom bevis må tillåtas åberopa den tabell öfver förhållandet mellan statsinkomster och bevilling, som åtföljer min motion N:o 4 vid 1884 års riksdag. I värsta fall kan staten derjemte alltid anskaffa ett möjligen felande belopp genom tillagnandet af bränvinsförsäljares vinst eller genom förhöjning af bevillingen o. s. v.

Skulle man i följd häraf blifva ense om, att en skattenedsättning bör ske till det ungefärliga belopp, som motsvaras af de höjda tullarne, sådana de vid senaste riksdag påyrkades, så uppstår frågan, å hvilken statsinkomst sådant lämpligast kan ske. Och då återkommer jag till min ofvan yttrade mening, att tullarne å socker, kaffe och lysolja här för bäst lämpa sig. Med anledning af de åsigter, Riksdagens pluralitet måste anses hysa i afseende på de personliga skatterna, skyddstullarne och bränvinet, och då någon afskrifning af grundskatter eller roteringsbördor vid innevarande riksdag icke synes hafva utsigt till framgång, lär näppeligen något annat kunna ifrågakomma.

Erkännes detta, då blir frågan om det belopp, med hvilket tullen å hvar och en af dessa artiklar bör nedsättas. Och i detta hänseende torde olika meningar komma att göra sig gällande.

Genomläser man protokollen öfver de diskussioner, som vid föregående riksdag egde rum med anledning af då ifrågasatta nedsättningar å dessa artiklar, skall man finna att i nämnda hänseende mycket skiljaktiga åsigter voro rådande. Somliga förmenade att en skattenedsättning förnämligast skulle komma de bemedlade till godo, men blott i ringa mån de obemedlade, hvarföre densamma ej skulle motsvara sitt ändamål. Och om än alla medgäfvos, att lysolja vore en allmän förbrukningsartikel eller en nödvändighetsvara, förnekades detta af många i afseende på både sockret och kaffet, af andra i afseende på kaffet, men ej för sockret, och af ännu andra i afseende på sockret, men ej för kaffet. Somliga påstodo till och med, att sockret eller kaffet voro lyxartiklar, som väl tålde vid sin beskattning, ja andra gingo så långt, att de ansågo förbrukningen af dessa artiklar, särdeles kaffet, för skadlig, hvarföre densamma ingalunda borde underlättas genom en sänkt beskattning.

Då jag vågar antaga att flertalet, oaktadt dessa inkast, likväl ännu räknar socker, kaffe och lysolja bland allmänna förbrukningsartiklar, hvilkas prisnedsättning vore önskelig, och då här för tillfället lika mycket är fråga om en af omständigheterna påkallad finansiell

åtgärd, som om en skattelindring till de obemedlade klassernas förmån, torde ett försök till vederläggning af nämnda invändningar nu vara mindre behöfligt.

Med afseende på det inkastet, att skattenedsättningen i främsta rummet skulle komma de bemedlade klasserna till godo, emedan dessa förbruka jembförelsevis vida mera än de obemedlade, må det dock tillåtas mig nämna några ord. Det är visserligen sant, att de bemedlade af dessa artiklar konsumera flere gånger mera än de obemedlade. Men å andra sidan finnes dock alltid en gräns, utöfver hvilken förbrukningen icke kan gå. Man kan ej i oändlighet förbruka kaffe och socker eller lysolja, emedan de äro billiga, lika så litet som salt, vatten o. s. v. Derjemte synes mig klart, att skatten, trots de obemedlades mindre förbrukning, jembförelsevis måste trycka vida mera på dessa. Af de kommunala rösträttstabellerna kan man sluta, att bland dem, som betala bevilling, omkring en tiondedel har lika stor inkomst, som de öfriga nio tiondedelarne. Här af kan dragas den slutsatsen, att, om äfven det bemedlade folklagret i medeltal af nämnda artiklar skulle antagas förbruka 3 gånger mera, än det obemedlade folklagret, den för alla lika skatten dock måste trycka 3 gånger mera på det senare lagret än på det förra. Man kan således ganska väl medgifva, att *de* i viss mån hafva rätt, som påstå att skattelättnaden i hög grad kommer de bemedlade till godo, men det oaktadt vidhålla det påståendet, att den bereder en ännu afsevärdare lindring för de obemedlade.

Hvad beträffar den omständigheten, att kaffe eller socker, i öfverflödig grad förtärda, kunna blifva skadliga för helsan, så är detta fallet med alla varor, som kunna förtäras.

Och slutligen i afseende på tvisten om kaffets eller sockrets relativa grad af nödvändighetsvara, så torde densamma bäst kunna slitast genom att någorlunda relativt sänka tullen på båda. Då förjenar den invändningen mera afseende, att en nedsättning, om den skall göra vederbörlig verkan såsom skattelindring, icke får vara för liten, utan göras tillräckligt stor.

I mina föregående motioner angående nedsättningen af sockertullen föreslog jag densamma blott till 5 öre per kilogram, eller från 33 till 28 öre för raffinad och från 23,5 till 18,5 öre för råsocker, hvarjemte denna nedsättning, efter en antagen införsel af omkring 40 millioner kilogram, beräknades medföra en skattelindring af omkring 2 millioner kronor. Men samtidigt påyrkades af andra motionärer en nedsättning till 25 och 16 öre per kilogram eller med närmare 8 öre, hvilken enligt nyss gjorda antagande skulle motsvara en nedsättning

af omkring 3,200,000 kronor på en total tullinkomst af socker å öfver 12 millioner. För min del vill jag nu ansluta mig till sistnämnda yrkande, såsom för närvarande lämpligare.

Införseln af socker har sedan början af detta årtionde gestaltat sig på följande sätt:

År	Raffinad.	Råsocker.	Tillsammans.
1880	13,462,680	18,741,784	32,204,464.
1881	11,234,779	21,421,252	32,656,031.
1882	11,106,083	24,645,736	35,751,819.
1883	13,726,057	26,924,497	40,650,554.
1884	16,521,875	25,114,513	41,636,388.
1885	10,905,000	26,370,000	37,275,000.
1886	14,052,000	27,200,000	41,250,000.

Af dessa siffror vill synas, som om den inhemska sockerförädlingen med allt större framgång täflar med den utländska, hvadan förhållandet mellan tullen å råsocker och raffinad för densamma torde kunna anses fördelaktigt. Emellertid är möjligt, att det lämpligaste förhållandet — så att vinsten å ena sidan icke minskas eller å andra sidan icke blir för stor — icke genom den af mig föreslagna proportionen blifvit rätt träffadt. Då jag likväl saknar materialier, att i detta hänseende göra de behöfliga utredningarne, men å andra sidan tror mig veta, att dylika materialier inom bevillningsutskottet förefinnas, vill jag så mycket mera åt detsamma öfverlemna att i afseende på nämnda proportion göra de behöfliga modifikationerna, som måhända äfven någon förändring af tullen å sirup för ändamålet kan blifva behöflig.

Klart är att vinsten å hvitbetssockertillverkningen, hvilken under de senare åren, enligt hvad jag i min år 1886 afgifna motion ådagalade, gått raskt framåt, genom tullnedsättningen något skall minskas. Men då denna omständighet icke synes böra utgöra ett hinder mot en åtgärd, som af andra och viktigare skäl kan anses lämplig, och då det af Riksdagen medgifna uppskofvet med tillämpningen af den vid 1869 års riksdag beslutna succesiva höjningen af tillverkningsafgiften för samma näringsgren torde utgöra tillräckligt skydd, har jag förmodat, att afseende dervid ej för tillfället bör fästas.

Genom den af mig uti en annan motion föreslagna nedsättningen af tullen å kaffet, skulle en minskning uti statsinkomsterna och motsvarande skattelindring af omkring 1,760,000 kronor vinnas. Och genom det likaledes i annan motion ifrågasatta upphäfvandet af tullen å lys-

oljor skulle en minskning uti statsinkomsterna af omkring 500,000 kronor uppkomma.

Tillsammanlagdt skulle följaktligen statsinkomsterna minskas med 5 till 6 millioner, eller en summa, ungefärligen motsvarande det lågt beräknade beloppet af de vid föregående riksdag ifrågasatta tullförhöjningar.

Emellertid är ju möjligt, att dessa förhöjningar vid innevarande riksdag kunna blifva större eller mindre. Likaså kan inträffa, att bevillningsutskottet kan anse de af mig för den ena eller andra artikeln föreslagna beloppen för nedsättningarne mindre väl valda och i detta hänseende önska göra jemkningar. Derfor hade jag kanhända ej bort föreslå några vissa belopp, utan öfverlemna deras bestämmande åt nämnda utskott. Men då det torde vara formenligare att framställa ett bestämdt yrkande, har jag icke velat undandraga mig detsamma, ehuru med medgifvande åt bevillningsutskottet att deri göra de jemkningar, som af omständigheterna kunna föranledas.

Likaså vågar jag antaga, att mina motioner angående ändringar af tullarne å socker, kaffe och lysolja icke inom utskottet slutbehandlas, förrän frågan om lifsmedelstullar eller industritullar, hvilka kunna bereda statsverket nämnvärdt större inkomster, blifvit löst.

På grund af hvad jag sålunda anfört och under ofvan gjorda förutsättningar samt i det sammanhang, som derstädes blifvit angifvet, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att från början af år 1888 tullen på raffineradt socker måtte nedsättas till 25 öre och tullen å oraffineradt socker till 16 öre, allt per kilogram.

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1887.

J. Mankell.
